

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ МАЙНОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Майновий потенціал підприємства є складною системою, ефективне управління якою в умовах нестабільного зовнішнього та внутрішнього середовища є основою успішного функціонування та розвитку суб'єкта господарювання в цілому. Одним з першочергових завдань управління ним є забезпечення ефективного відтворення його основних об'єктів. Проблеми відтворення об'єктів майнового потенціалу сьогодні актуальні як ніколи, оскільки вони морально та фізично зношені, а також їхній обсяг недостатній для ефективного господарювання.

Проблеми управління майновим потенціалом підприємства розкрито у працях таких вчених-економістів: А. В. Араф'євої, А. І. Волкова, О. К. Добикіної, О. Г. Денисюк, Н. В. Довгалюка, О. В. Коренкова, М. І Лагуна. Однак в економічній літературі сьогодні не існує єдиного підходу до визначення сутності.

Процес управління майновим потенціалом підприємства є сукупністю спланованих дій, які спрямовані на активізацію комплексного ефективного розвитку підприємства, задоволення потреб власників та персоналу, а також на збереження та раціональне використання майнових об'єктів. Тільки вірний вибір методів управління потенціалом дозволяє сконцентрувати зусилля та об'єкти господарюючої системи на ефективному використанні майнового потенціалу. Таким чином, систему управління майновим потенціалом можливо представити як сукупність визначених принципів, підходів, методів щодо формування та використання даного потенціалу, складових та управління майновим потенціалом підприємства.

Принципи, на яких ґрунтується система управління майновим потенціалом підприємства мають наступний зміст:

- системність – визначає процес формування складових майнового потенціалу з метою забезпечення їх збалансованості. Наприклад, співвідношення необоротних та оборотних активів, основних засобів, власного капіталу та зобов'язань, дебіторської та кредиторської заборгованості, доходів та витрат тощо;

- обґрунтованість – означає, що методи, форми й засоби управління майном мають бути науково обґрунтовані та перевірені на практиці, що передбачає безперервний збір, обробку й аналіз науково-технічної, економічної, правової та інших видів інформації;

- комплексність - припускає наявність повного набору всіх функцій управління майном прогнозування, програмування, планування, контролю, регулювання, обліку, організації, координування, нормування, керівництва, активації.

- адаптивність – визначає інноваційність формування майнового потенціалу, який на основі даного принципу має бути гнучко пристосований до впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. У відповідності з цим, майновому потенціалу підприємства має бути характерний інноваційний тип розвитку;

- цілеспрямованість – орієнтує на цілі й завдання, які на визначений момент ставить перед собою підприємство щодо формування та ефективного використання майнового потенціалу через регулювання обсягів господарювання, асортименту та якості продукції, продуктивності праці, а також забезпечення дотримання показників ефективності господарської діяльності;

- динамічність – визначає необхідність систематичного залучення інвестицій для стимулювання формування та розвитку майнового потенціалу підприємства.

- синергізм (від грецьк. *sunergos* – той, що діє разом) – характеризує додаткові економічні переваги, що утворюються у разі успішного об'єднання двох чи декількох підприємств (їх злиття чи поглинання).

- оптимальність – передбачає, що система управління майновим потенціалом має забезпечувати підвищення ефективності господарської діяльності з обов'язковою мінімізацією витрат самої системи. Система управління майновим потенціалом не має створювати великого обсягу витрат.

- холізм (від греч. *holos*; порівн. - англ. *whole* - ціле) – заснований на ідеалістичному вченні, відповідно до якого ціле більше, ніж сума його частин.

- прогнозованість – свідчить, що в цілях підвищення ефективності управління майновим потенціалом, а також зниження рівня витрат і позапланових втрат керівництво підприємства повинно постійно проваджувати заходи для прогнозування виникнення певних ризиків;

- зворотній зв'язок – реалізується шляхом проведення діагностики майнового потенціалу;

- гнучкість – передбачає, що система управління майновим потенціалом не є усталеною, а змінюється під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів і, відповідно, до цього майновий потенціал підприємства може як збільшуватись, так і зменшуватись.

Отже, за допомогою принципів можна визначити суттєві характеристики, що відповідають за правильне функціонування системи управління майновим потенціалом, без яких вона не виконувала б свого призначення.

Основними методами, на наш погляд, які є ефективними при управління майновим потенціалом підприємства є:

1. Системний аналіз. За допомогою даного методу є можливість вивчити майновий потенціал в сукупності елементів, що його утворюють як систему

2. Діагностика. Основною метою діагностики майна підприємства є формування узагальнюючого висновку стосовно його поточного та перспективного стану, доцільності та необхідності здійснення корегування основних параметрів функціонування в цілому та в розрізі окремих підсистем.

3. Факторний аналіз виявляє вплив окремих факторів (причин) на майновий потенціал підприємства. Він використовується для дослідження зв'язку між змінними з метою зменшення кількості чинників впливу до найбільш суттєвих

4. Кластерний аналіз дозволяє поєднати майнові потенціали суб'єктів господарювання або в групи, або в так звані кластери таким чином, щоб відмінності між об'єктами, що утворюють один кластер, були б меншими порівняно з іншими кластерами з метою їх дослідження та, відповідно, забезпечення сталого розвитку в майбутньому

5. Функція Кобба Дугласа. Використовуючи дану функцію для управління майновим потенціалом можливо визначити трудові та фінансові ресурси, які використовуються або в яких є потреба для подальшого розвитку потенціалу суб'єкта господарювання.

6. Модель Дюпона. Дюпонівська система інтегрального аналізу ефективності використання капіталу підприємства, розроблена фірмою «Дюпон» (США), передбачає розкладення показника «коефіцієнт рентабельності власного капіталу» на ряд фінансових коефіцієнтів його формування, взаємопов'язаний в єдиній системі. В моделі DuPont використовуються такі ключові коефіцієнти, як рентабельність продажу, оборотність активів, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, фінансовий важіль.

7. Моделювання майнового потенціалу як об'єкта дослідження передбачає розробку певних економіко-математичних моделей для найбільш повного і достовірного відображення процесу формування, використання та розвитку як потенціалу в цілому, так і окремих його структурних елементів.

8. Планування це цілеспрямована діяльність із забезпечення пропорційного й динамічного розвитку майнового потенціалу, визначення основних його параметрів в майбутньому періоді та досягнення їх з найменшими витратами;

9. Прогнозування ґрунтується на вивченні закономірностей розвитку майнового потенціалу, виявляє найбільш ймовірні та альтернативні шляхи його розвитку і створює базу для вибору та обґрунтування політики підприємства в цій сфері на перспективу.

10. Графічний метод широко використовується для поточного контролю заходом виконання плану формування та використання майна.

Необхідність формування ефективної та дієвої системи управління майновим потенціалом підприємства пов'язана із завданням підвищення результативності досягнення цілей підприємства як стратегічного, тактичного так і операційного характеру. Отже, якісне управління та застосування механізмів управління здатна підвищити ефективність підприємства, полегшити та мінімізувати втрати при проведенні технологічних, виробничих, ресурсних та інших змін, зменшити втрати, оптимізувати виробничі процеси.